

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Ústav české literatury a literární vědy

Oponentský posudek diplomové práce Veroniky Ungerové „Fenomén“ *Večerníček*

Předkládaná diplomová práce se zabývá *Večerníčkem*, který autorka v samém úvodu charakterizuje jako „největší český televizní fenomén“. Samotný cíl práce má spočívat v „pojetí problematiky *Večerníčku* jako žánru navazujícího na pohádkovou tradici.“

První část věnuje autorka teoretickým a literárně-historickým východiskům. Zmiňuje vertikální i horizontální členění pohádek i funkci tohoto žánru, definuje pojem a genezi autorské pohádky, pokouší se nastínit roli pohádky v televizní tvorbě a představit příběh *Večerníčku*. Poměrně deskriptivní pasáže, jež takto koncipovaná kapitola ale vyžaduje, svědčí o autorčině obeznámenosti se sekundární literaturou k tématu a je třeba ocenit poměrně bohatou rešerši různorodého materiálu. Na druhou stranu množství konceptů a terminologií činí v některých pasážích z této části spíše jakousi koláž výpisků z nastudované literatury. Kritičtější či komparativnější přístup by jistě této teoretické kapitole prospěl. Při popisu funkce pohádky (kapitola 1.2) se objevují převážně psychologizující přístupy. V čem spočívají limity těchto konceptů? Stejně tak problematické je zacházení s kategorií „vhodnosti“ a „nevhodnosti“ dětských televizních pořadů (kapitola 1.3 *Pohádka a televize*) – jak z hlediska teoretického vymezení, tak aplikace na konkrétní příklady. Např. na straně 29 na základě citace Bohuslava Blažka uvádí autorka pohádky typu *Tom a Jerry* jako příklad nevhodného seriálu, protože je to „model intelektuální hry založený na archetypu nesmyslné pohádky.“ A dodává, že podobné motivy ve *Večerníčku* nenajdeme. Přitom sama v souvislosti s analýzou *Macha a Šebestové* používá pojem „nonsensová pohádka“ (s.75). Čím se tedy liší „nesmyslná“ a „nonsensová“ pohádka? Nebylo by nosnější v souvislosti s pohádkami typu *Tom a Jerry* spíše než o problému zobrazování násilí uvažovat o tradici filmového žánru skeče a grotesky? Mimochodem k velmi oblíbeným večerníčkům patřil v osmdesátých letech sovětský seriál *Jen počkej, zajíci!*, v němž většinu zmíněných „nevhodných“ prvků najdeme.

V druhé části autorka interpretuje tři konkrétní večerníčkové seriály – *Broučky*, *Krkonošské pohádky* a *Macha a Šebestovou*. Každá z interpretací by obstála jistě i jako případová studie. Ve vzájemné kombinaci je třeba tuto volbu ocenit – jednak se ve všech

třech případech nabízí komparace jejich filmové, resp. televizní a knižní podoby, jednak každý pracuje jiným způsob s vizualitou a medialitou (loutky, animace, živí herci). Autorka se více věnuje spíše prvnímu aspektu. Vizuální a výtvarná rovina večerníčkových seriálů by si jistě zasloužila větší pozornost, než distinkce „měkké“ a „tvrdé“ kresby při konstituci kladných a záporných postav či problém ne/mluvících (ne/živých) loutek. Přesto je ale třeba ocenit, že ačkoli téma práce bylo definováno „pouze“ jako hledání návaznosti pohádkové tradice u večerníčkové tvorby, tak se autorka zabývala právě i těmito audiovizuálními prostředky vyprávění. Naznačila rovněž některé mediální aspekty tohoto žánru – problém seriality, adaptace nebo recepce večerníčkových příběhů. Právě v souvislosti s recepcí – a každý ze tří zvolených příkladů k tomu poskytuje značný prostor - autorka narazila na velmi zajímavý problém, a sice „interpretaci z hlediska ideologického tlaku“ (s. 67). Bohužel zůstalo jen u podnětu k potenciální diskusi při obhajobě práce. Je-li Večerníček skutečně popkulturním „fenomémem“, tak jistá dávka nadinterpretace, kultovnosti, „fanouškovského“ čtení k jeho recepci patří. Je tato ideologická interpretace produktivním čtením zmíněných pohádek? Jak se vůbec vyrovnat s ideovou (ideologickou) rovinou žánru, u něhož apriori předpokládáme výchovnou a didaktickou funkci?

Práci doplňují smysluplné a funkční přílohy s přehledem večerníčkovské tvorby.

Diplomová práce Veroniky Ungerové splňuje požadavky kladené na tento typ práce, a proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jako velmi dobrou.

V Praze 10. 6. 2013

Mgr. Blanka Činátlová, Ph.D.